

Tablice

Zadaci	Error! Bookmark not defined.
1.1 Uvod	2
1.1.1 Strojstvo, strojarski sustavi i strojevi	2
1.2 Čvrstoća	2
1.2.1 Geometrija elemenata	Error! Bookmark not defined.
1.3 Usvajanje elemenata	2
1.3.1 Geometrija elemenata	2
1.4 Nerastavljivi spojevi	3
1.4.1 Zakovični spojevi	7
1.4.2 Lijepljeni spojevi	7
1.4.3 Stezni spojevi	7
1.5 Zavareni spojevi	7
1.6 Rastavljivi spojevi	7
1.7 Vijčani spojevi	7
1.8 Pokretni elementi	8
1.8.1 Vratila	8
1.8.2 Kočnice	8
1.9 Mehanički prijenosnici	8
1.9.1 Vijčani prijenosnici	8
1.10 Zupčanici	9
1.11 Ležajevi	9
1.12 Elastični spojevi	9
1.12.1 Opruge	9
Dodaci	Error! Bookmark not defined.
Literatura	9

1.1 Uvod

1.1.1 Strojарstvo, strojarski sustavi i strojevi

1.2 Čvrstoća

1.3 Usvajanje elemenata

1.3.1 Geometrija elemenata

Tablica 03.01 Vrijednosti temeljnih tolerancija, T , za stupnjeve temeljnih tolerancija IT1 ÷ IT18 (izvod iz norme DIN ISO 286-1)

Nazivna izmjera, mm	Stupanj temeljne tolerancije																	
	IT1	IT2	IT3	IT4	IT5	IT6	IT7	IT8	IT9	IT10	IT11	IT12	IT13	IT14	IT15	IT16	IT17	IT18
	Temeljna tolerancija																	
	$T, \mu\text{m}$									T, mm								
< 3	0,8	1,2	2	3	4	6	10	14	25	40	60	0,1	0,14	0,25	0,4	0,6	1	1,4
3 ÷ 6	1	1,5	2,5	4	5	8	12	18	30	48	75	0,12	0,18	0,3	0,48	0,75	1,2	1,8
6 ÷ 10	1	1,5	2,5	4	6	9	15	22	36	58	90	0,15	0,22	0,36	0,58	0,9	1,5	2,2
10 ÷ 18	1,2	2	3	5	8	11	18	27	43	70	110	0,18	0,27	0,43	0,7	1,1	1,8	2,7
18 ÷ 30	1,5	2,5	4	6	9	13	21	33	52	84	130	0,21	0,33	0,52	0,84	1,3	2,1	3,3
30 ÷ 50	1,5	2,5	4	7	11	16	25	39	62	100	160	0,25	0,39	0,62	1	1,6	2,5	3,9
50 ÷ 80	2	3	5	8	13	19	30	46	74	120	190	0,3	0,46	0,74	1,2	1,9	3	4,6
80 ÷ 120	2,5	4	6	10	15	22	35	54	87	140	220	0,35	0,54	0,87	1,4	2,2	3,5	5,4
120 ÷ 180	3,5	5	8	12	18	25	40	63	100	160	250	0,4	0,63	1	1,6	2,5	4	6,3
180 ÷ 250	4,5	7	10	14	20	29	46	72	115	185	290	0,46	0,72	1,15	1,85	2,9	4,6	7,2
250 ÷ 315	6	8	12	16	23	32	52	81	130	210	320	0,52	0,81	1,3	2,1	3,2	5,2	8,1
315 ÷ 400	7	9	13	18	25	36	57	89	140	230	360	0,57	0,89	1,4	2,3	3,6	5,7	8,9
400 ÷ 500	8	10	15	20	27	40	63	97	155	250	400	0,63	0,97	1,55	2,5	4	6,3	9,7
500 ÷ 630	9	11	16	22	32	44	70	110	175	280	440	0,7	1,1	1,75	2,8	4,4	7	11
630 ÷ 800	10	13	18	25	36	50	80	125	200	320	500	0,8	1,25	2	3,2	5	8	12,5
800 ÷ 1000	11	15	21	28	40	56	90	140	230	360	560	0,9	1,4	2,3	3,6	5,6	9	14
1000 ÷ 1250	13	18	24	33	47	66	105	165	260	420	660	1,05	1,65	2,6	4,2	6,6	10,5	16,5
1250 ÷ 1600	15	21	29	39	55	78	125	195	310	500	780	1,25	1,95	3,1	5	7,8	12,5	19,5
1600 ÷ 2000	18	25	35	46	65	92	150	230	370	600	920	1,5	2,3	3,7	6	9,2	15	23
2000 ÷ 2500	22	30	41	55	78	110	175	280	440	700	1100	1,75	2,8	4,4	7	11	17,5	28
2500 ÷ 3150	26	36	50	68	96	135	210	330	540	860	1350	2,1	3,3	5,4	8,6	13,5	21	33

Podaci koji nedostaju nalaze se u literaturi [Kljajin, 2010, s. 40].

4 Strojarški elementi 1

Tablica 03.02 Vrijednosti temeljnih odstupanja izmjera vanjskih površina (*rukavci*) es , ei (izvod iz norme DIN ISO 286-1)

Nazivna izmjera, mm	Temeljno odstupanje izmjere																								
	gornje odstupanje, es , μm						donje odstupanje, ei , μm																		
	c	d	e	f	g	h	j		k		m	n	p	r	s	t	u	x	z	za	zb	zc			
	svi stupnjevi temeljnih tolerancija						IT5 i IT6	IT7	IT4 ÷ IT7	>IT7	svi stupnjevi temeljnih tolerancija														
3 ÷ 6	-70	-30	-20	-10	-4	0	-2	-4	+1	0	+4	+8	+12	+15	+19	-	+23	+28	+35	+42	+50	+80			
6 ÷ 10	-80	-40	-25	-13	-5	0	-2	-5	+1	0	+6	+10	+15	+19	+23	-	+28	+34	+42	+52	+67	+97			
10 ÷ 14	-95	-50	-32	-16	-6	0	-3	-6	+1	0	+7	+12	+18	+23	+28	-	+33	+40	+50	+64	+90	+130			
14 ÷ 18																		+45	+60	+77	+108	+150			
18 ÷ 24	110	-65	-40	-20	-7	0	-4	-8	+2	0	+8	+15	+22	+28	+35	-	+41	+54	+73	+98	+136	+188			
24 ÷ 30																		+41	+48	+64	+88	+118	+160	+218	
30 ÷ 40	-120	-80	-50	-25	-9	0	-5	-10	+2	0	+9	+17	+26	+34	+43	+	+48	+60	+80	+112	+148	+200	+274		
40 ÷ 50	-130																	+54	+70	+97	+136	+180	+242	+325	
50 ÷ 65	-140	-100	-60	-30	-10	0	-7	-12	+2	0	+11	+20	+32	+41	+53	+66	+87	+122	+172	+226	+300	+405			
65 ÷ 80	-150													+43	+59	+75	+102	+146	+210	+274	+360	+480			
80 ÷ 100	-170	120	-72	-36	-12	0	-9	-15	+3	0	+13	+23	+37	+51	+71	+91	+124	+178	+258	+335	+445	+585			
100 ÷ 120	-180													+54	+79	+104	+144	+210	+310	+400	+525	+690			
120 ÷ 140	-200	-145	-85	-43	-14	0	-11	-18	+3	0	+15	+27	+43	+63	+92	+122	+170	+248	+365	+470	+620	+800			
140 ÷ 160	-210													+65	+100	+134	+190	+280	+415	+535	+700	+900			
160 ÷ 180	-230	-170	-100	-50	-15	0	-13	-21	+4	0	+17	+31	+50	+68	+108	+146	+210	+310	+465	+600	+780	+1000			
180 ÷ 200	-240													+77	+122	+166	+236	+350	+520	+670	+880	+1150			
200 ÷ 225	-260	-190	-110	-56	-17	0	-16	-26	+4	0	+20	+34	+56	+80	+130	+180	+258	+385	+575	+740	+960	+1250			
225 ÷ 250	-280													+84	+140	+196	+284	+425	+640	+820	+1050	+1350			
250 ÷ 280	-300	-190	-110	-56	-17	0	-16	-26	+4	0	+20	+34	+56	+94	+158	+218	+315	+475	+710	+920	+1200	+1550			
280 ÷ 315	-330													+98	+170	+240	+350	+525	+790	+1000	+1300	+1700			
315 ÷ 355	-360	210	-125	-62	-18	0	-18	-28	+4	0	+21	+37	+62	+108	+190	+268	+390	+590	+900	+1150	+1500	+1900			
355 ÷ 400	-400													+114	+208	+294	+435	+660	+1000	+1300	+1650	+2100			
400 ÷ 450	-440	-230	-135	-68	-20	0	-20	-32	+5	0	+23	+40	+68	+126	+232	+330	+490	+740	+1100	+1450	+1850	+2400			
450 ÷ 500	-480													+132	+252	+360	+540	+820	+1250	+1600	+2100	+2600			

Podaci koji nedostaju nalaze se u literaturi [Kljajin, 2010, s. 44-45].

Tablica 03.03 Vrijednosti temeljnih odstupanja izmjera unutarnjih površina (provrti) *EI, ES* (izvod iz norme DIN ISO 286-1)

Nazivna izmjera, mm	Temeljno odstupanje izmjere																									
	donje odstupanja, <i>EI</i> , μm						gornje odstupanja, <i>ES</i> , μm											δ, μm								
	C	D	E	F	G	H	J		K	M	N	F÷Z	P	R	S	T	U	X	Z							
	svi stupnjevi temeljnih tolerancija						IT6	IT7	IT8	do IT8	do IT8	do IT8	do IT7	stupnjevi temeljnih tolerancija od IT7						IT3	IT4	IT5	IT6	IT7	IT8	
3 ÷ 6	+70	+30	+20	+10	+4	0	+5	+6	+10	-1+δ	-4+δ	-8+δ	vrijednost za stupanj temeljne tolerancije od IT7} + δ	-12	-15	-19	-	-23	-28	-35	1	1,5	1	3	4	6
6 ÷ 10	+80	+40	+25	+13	+5	0	+5	+8	+12	-1+δ	-6+δ	-10+δ		-15	-19	-23	-	-28	-34	-42	1	1,5	2	3	6	7
10 ÷ 14	+95	+50	+32	+16	+6	0	+6	+10	+15	-1+δ	-7+δ	-12+δ		-18	-23	-28	-	-33	-40	-50	1	2	3	3	7	9
14 ÷ 18														-45	-60											
18 ÷ 24	+110	+65	+40	+20	+7	0	+8	+12	+20	-2+δ	-8+δ	-15+δ		-22	-28	-35	-	-41	-54	-73	1,5	2	3	4	8	12
24 ÷ 30														-41	-48	-64	-88									
30 ÷ 40	+120	+80	+50	+25	+9	0	+10	+14	+24	-2+δ	-9+δ	-17+δ		-26	-34	-43	-48	-60	-80	-112	1,5	3	4	5	9	14
40 ÷ 50	+130													-54	-70	-97	-136									
50 ÷ 65	+140	+100	+60	+30	+10	0	+13	+18	+28	-2+δ	-11+δ	-20+δ		-32	-41	-53	-66	-87	-122	-172	2	3	5	6	11	16
65 ÷ 80	+150													-43	-59	-75	-102	-146	-210							
80 ÷ 100	+170	+120	+72	+36	+12	0	+16	+22	+34	-3+δ	-13+δ	-23+δ		-37	-51	71	-91	-124	-178	-258	2	4	5	7	13	19
100 ÷ 120	+180													-54	-79	-104	-144	-210	-310							
120 ÷ 140	+200	+145	+85	+43	+14	0	+18	+26	+41	-3+δ	-15+δ	-27+δ		-43	-63	-92	-122	-170	-248	-365	3	4	6	7	15	23
140 ÷ 160	+210													-65	-100	-134	-190	-280	-415							
160 ÷ 180	+230													-68	-108	-146	-210	-310	-465							
180 ÷ 200	+240	+170	+100	+50	+15	0	+22	+30	+47	-4+δ	-17+δ	-31+δ		-50	-77	-122	-166	-236	-350	-520	3	4	6	9	17	26
200 ÷ 225	+260													-80	-130	-180	-258	-385	-575							
225 ÷ 250	+280													-84	-140	-196	-284	-425	-640							
250 ÷ 280	+300	+190	+110	+56	+17	0	+25	+36	+55	-4+δ	-20+δ	-34+δ		-56	-94	-158	-218	-315	-475	-710	4	4	7	9	20	29
280 ÷ 315	+330													-98	170	-240	-350	-525	-790							
315 ÷ 355	+360	+210	+125	+62	+18	0	+29	+39	+60	-4+δ	-21+δ	-37+δ	-62	-108	-190	-268	-390	-590	-900	4	5	7	11	21	32	
355 ÷ 400	4400												-114	-208	-294	-435	-660	-1000								
400 ÷ 450	+440	+230	+135	+68	+20	0	+33	+43	+66	-5+δ	-23+δ	-40+δ	-68	-126	-232	-330	-490	-740	-1100	5	5	7	13	23	34	
450 ÷ 500	4480												-132	-252	-360	-540	-820	-1250								

Podaci koji nedostaju nalaze se u literaturi [Kljajin, 2010, s. 46-47].

1.4 Nerastavljivi spojevi

1.4.1 Zakovični spojevi

1.4.2 Lijepljeni spojevi

1.4.3 Stezni spojevi

1.5 Zavareni spojevi

1.6 Rastavljivi spojevi

1.7 Vijčani spojevi

1.8 Pokretni elementi

1.8.1 Osnove pokretnih elemenata

1.8.2 Vratila

1.8.3 Kočnice

1.9 Mehanički prijenosnici

1.9.1 Tarenički prijenosnici

1.9.2 Remeni prijenosnici

1.9.3 Vijčani prijenosnici

1.10 Zupčanici

1.11 Ležajevi

1.12 Elastični spojevi

1.12.1 Opruge

Literatura

1. Böge A.: Handbuch Maschinenbau – Grundlagen und Anwendungen der Maschinenbau-Technik, 20. Auflage; Vieweg+Teubner, 2011.
2. Haberhauer H., Bodenstern F.: Maschinenelemente – Gestaltung Berechnung Anwendung, 16. Auflage; Springer, 2011.
3. Kuzmanović S. Trbojević R. Rackov M.: Zbirka zadataka iz mašinskih elemenata; Fakultet tehničkih nauka, 2009.
- 4.

Normal

1.3.1.1 Temelj

Prazno

Tablica

NavodBr

(a) NavodSI

(b)

• NavodTc

•

10 Strojarški elementi 1

gdje je: F_{rac} – proračunsko opterećenje, N